

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **V. G. (G.)**, zastoupen JUDr. Barborou Kašparovou, advokátkou se sídlem Liberec 4, Revoluční 123/17, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, pošt. schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci ze dne 30. 9. 2004, č. j. 59 Az 451/2003 - 18,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobce jako stěžovatel domáhá zrušení shora uvedeného rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 7. 8. 2003, č. j. OAM-893/VL-19-SE01-2003. Tímto rozhodnutím mu nebyl udělen azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o azylu) a bylo vysloveno, že se na něho nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Rozsudek krajského soudu vycházel ze skutečnosti, že žalobce nenaplnil žádnou ze zákonných podmínek pro udělení azylu, a že rozhodnutí žalovaného bylo vydáno na základě dostatečně zjištěného skutečného stavu věci a bylo přesvědčivě odůvodněno.

Stěžovatel v kasační stížnosti výslovně uvádí, že uplatňuje důvody obsažené v § 103 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Konkrétně pak namítá, že neexistuje žádná všeobecně přijatá definice pronásledování

ve smyslu § 12 zákona o azylu a domnívá se, že se interpretace pojmu pronásledování musí lišit případ od případu a rovněž s ohledem na psychiku „pronásledovaného“ jedince. V daném případě stěžovatel při pohovoru k důvodům své žádosti uvedl, že byl pronásledován kvůli příslušnosti k určité sociální skupině a z Moldavska uprchl proto, že se odmítl přizpůsobit sociálním omezením. Má za to, že místní obyvatelstvo páchalo závažné diskriminační či jinak postihující činy, které musí být považovány za pronásledování, neboť je úřady vědomě tolerovaly, resp. odmítaly zajistit účinnou ochranu. Stěžovatel také namítá, že za ekonomickými dopady na živobytí se mohou skrývat rasové, náboženské nebo politické cíle či záměry namířené proti určité skupině. Co se na první pohled jeví jako ekonomický motiv k odchodu, může v praxi obnášet i politický aspekt. Stěžovatel konečně odkazuje na zásadu, podle níž důkazní břemeno sice leží na žalobci, povinnost osvětlit a vyhodnotit všechny relevantní fakta je rozložena mezi žalobcem a žalovaným. Stěžovatel, který se obával úřadů ve své vlastní zemi, se může stále bát hovořit otevřeně a podat ucelený a přesný obraz svého případu. Uvádí také, že nelze tvrdit, že je nadále loajálním ke své zemi původu pouze proto, že drží moldavský cestovní pas. Dle názoru stěžovatele žalovaný nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci před vydáním rozhodnutí, čímž porušil povinnost mu danou § 3 odst. 4, 32 odst. 1, 34 odst. 1, 46 a 47 odst. 3 správního řádu, a pro tuto vytýkanou vadu měl krajský soud napadené rozhodnutí zrušit, což neučinil. Vzhledem k uvedenému stěžovatel navrhl napadený rozsudek zrušit a věc vrátit krajskému soudu k dalšímu řízení, zároveň požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření popírá oprávněnost kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí, tak i rozsudek krajského soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy, a odkazuje na správní spis ve věci, zejména na vlastní podání a výpovědi stěžovatele. Žalovaný dále podotýká, že stěžovatel měl ve vlasti problémy se soukromými osobami, tyto problémy však nelze považovat za pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu, neboť se stěžovatel ve své vlasti neobrátil na příslušné státní orgány. Navrhuje proto, aby kasační stížnost byla zamítnuta a nebyl jí přiznán odkladný účinek.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozhodnutí krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

Stěžovatel sice výslovně uplatňuje důvody obsažené v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. (tedy vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán

v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit), avšak konkrétní námitky uvedené v kasační stížnosti lze spíše podřadit pod důvod kasační stížnosti uvedený v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. (tvrzená nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení). Stěžovatel totiž zejména namítá, že splňuje podmínky pro udělení azylu a žalovaný správní orgán i krajský soud toto nesprávně posoudily.

K tomu ze správního spisu vyplynulo, že dne 28. 2. 2003 podal stěžovatel žádost o udělení azylu, kterou odůvodnil tím, že v Moldavsku chtěl podnikat a půjčil si proto peníze. Ty mu však byly ukradeny a věřiteli, který je po něm vyžadoval, je tak nemohl vrátit. Když mu pak věřitel začal vyhrožovat, stěžovatel se rozhodl odcestovat do České republiky, aniž by se tuto situaci pokoušel řešit v Moldavsku (neobrátil se o pomoc na příslušné státní orgány ani se nepřestěhoval do jiné části Moldavska). Rovněž krádež peněz na policii neohlásil. O azyl pak žádá proto, že mu vypršela platnost víza a on se bojí vrátit domů, neboť má strach z věřitele. Totéž zopakoval stěžovatel i při pohovoru vedeném dne 7. 7. 2003. Žalovaný rozhodnutím ze dne 7. 8. 2003 stěžovateli azyl neudělil pro nesplnění podmínek podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azylu a rovněž vyslovil, že se na něho nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Stěžovatel v kasační stížnosti zejména namítá, že byl ve své vlasti pronásledován z důvodu příslušnosti k určité sociální skupině, že se odmítal podřídit sociálním omezením, a místní obyvatelstvo páchalo závažné diskriminační či jinak postihující činy, které musí být považovány za pronásledování, neboť je úřady vědomě tolerovaly. Při hodnocení důvodnosti této námitky Nejvyšší správní soud vycházel ze znění § 12 zákona o azylu. Podle citovaného ustanovení se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec: a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Pronásledováním ve smyslu § 2 odst. 6 zákona o azylu je třeba rozumět ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

Jde-li o námitku týkající se pronásledování z důvodu příslušnosti k určité sociální skupině, tak je třeba uvést, že zákon o azylu pojem sociální skupina přímo nevymezuje; Nejvyšší správní soud se však definicí tohoto pojmu při své rozhodovací činnosti již opakované zabýval - např. ve svém rozsudku ze dne 19. 5. 2004, sp. zn. 5 Azs 63/2004 (publ. pod č. 364/2004 Sb. NSS), kde určitou sociální skupinu ve smyslu § 12 zákona o azylu vymezil jako *skupinu osob, která se vyznačuje objektivně společnou charakteristikou nebo kterou společnost alespoň takto vnímá. Tato charakteristika má často povahu vrozeného, nezměnitelného rysu nebo je jinak zásadní pro lidskou identitu, svědomí nebo výkon lidských práv dotyčných osob; riziko pronásledování však do této charakteristiky nepatří.* V rozsudku ze dne 14. 1. 2004, sp. zn. 2 Azs 69/2003 (dosud nepublikováno) pak Nejvyšší správní soud uvedl, že *sociální skupina ve smyslu ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu, je společenský*

útvar, jenž je určitelný natolik přesně, aby byl vůbec způsobilý k pronásledování. Příslušnost k sociální skupině je totiž nutno vnímat jako možnost, na jejímž základě může ČR poskytnout ochranu i z jiných důvodů motivujících k pronásledování než z důvodu rasy, náboženství, národnosti či politického přesvědčení. Takovými důvody jsou typicky příslušnost k sexuálním menšinám, skupinám spojeným přesvědčením nenáboženské a nepolitické povahy a jiným skupinám, jevícím znak způsobilý k pronásledování, jenž nemusel být zákonodárci v době přijímání zákona o azylu vůbec znám. Stěžovatel však vůbec neuvádí a nikdy v průběhu správního ani soudního řízení netvrdil nic, co by jej zařadilo do útvaru, jenž by byl ve smyslu závěrů uvedených rozsudků přesně určitelný a který by tak byl sociální skupinou ve smyslu zákona o azylu. Nelze tak shledat, že by stěžovatel byl příslušníkem blíže neurčené sociální skupiny, jak uvádí v kasační stížnosti, natož že by byl z důvodu této neprokázané příslušnosti k sociální skupině ve své zemi původu pronásledován ve smyslu § 12 zákona o azylu.

Ohledně námitky stěžovatele o jeho pronásledování místním obyvatelstvem má Nejvyšší správní soud za to, že z předloženého spisového materiálu ve věci jednoznačně plyne, že stěžovatelem popsané jednání cizích osob bylo vedeno snahou získat zpět finanční prostředky a nemělo žádnou souvislost s jeho rasou, náboženstvím, národností, příslušností k určité sociální skupině ani se zastáváním určitých politických názorů, tedy nesplňuje znaky pronásledování podle § 2 odst. 6 zákona o azylu. Nejvyšší správní soud již opakovaně judikoval, že o*bava z toho, že věřitelé budou po žadateli o azyl vymáhat své pohledávky, není azylově relevantním důvodem (§ 12 zákona o azylu), ani důvodem pro vyslovení překážky vycestování podle § 91 tohoto zákona.* (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 11. 2003, č. j. 4 Azs 26/2003 - 44). V rozsudku ze dne 18. 12. 2003, č. j. 6 Azs 45/2003 - 49 pak Nejvyšší správní soud uvedl, že strach vrátit se do země původu *kvůli potížím s věřiteli, není bez dalšího důvodem pro udělení azylu (§ 12 zákona o azylu). Problémy se soukromými osobami nebyly zapříčiněny důvody pro azylové řízení významnými, tedy pronásledováním z důvodu rasy, národnosti, náboženství, příslušnosti k určité sociální skupině či pro zastávané politické názory, ale snahou o vrácení dlužné částky.* Za dané situace, kdy se stěžovatel neobrátil o pomoc k příslušným státním orgánům, nelze vyhrožování soukromé osoby považovat za pronásledování ve smyslu § 2 odst. 6 zákona o azylu, neboť není splněna podmínka, že je jednání této osoby prováděno, podporováno či trpěno státními úřady nebo že stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit před takovým jednáním ochranu. Nejvyšší správní soud tak sdílí závěry ve věci přijaté žalovaným i krajským soudem a v řízení neshledal nezákonnost ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Pokud pak jde o důvod uvedený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., tedy že správní orgán nesprávně zjistil skutkový stav, nemůže s ním Nejvyšší správní soud souhlasit. V řízení o azylu je rozhodující pro posouzení naplnění zákonných podmínek, ale i pro rozsah dokazování, uvedení důvodů žadatelem v žádosti, při pohovoru, nebo v jiných podáních učiněných do vydání rozhodnutí. Je to žadatel, který se domáhá udělení azylu, který tvrdí určité skutečnosti, na jejichž základě by mu mělo být vyhověno. Jak vyplynulo ze žádosti a pohovoru, stěžovatel opakovaně uváděl, že z Moldavska odešel ze strachu před věřitelem, kterému nemohl vrátit vypůjčené peníze; jako důvod žádosti o azyl pak uvedl skutečnost, že mu vypršela platnost víza. Vzhledem k tomu, že stěžovatel nikdy nerozporoval správnost protokolace své výpovědi v rámci tohoto pohovoru, lze mít za dané, že právě toto jsou důvody jeho žádosti o azyl, a nelze s ním tak souhlasit, že by v jeho „příběhu“ byly obsaženy odlišné motivy odchodu, jak uvádí v kasační stížnosti. Naopak je z této výpovědi naprosto zjevné, že důvody stěžovatelova odchodu se zcela míjejí

se zákonem o azylu a žalovaný tak nepochybil, když na základě stěžovatelovy výpovědi vzal tuto skutečnost za jasně prokázanou a neprováděl další výzkum, zda se za touto jednoznačnou výpovědí neskrývá zcela opačná realita.

Poněkud nelogicky pak vyznívá námitka stěžovatele, že na základě pouhého držení moldavského pasu nelze usuzovat na jeho loajalitu ke své zemi původu. Jak totiž vyplynulo ze spisu, tato skutečnost nebyla vůbec předmětem přezkumu krajského soudu ani žalovaného. Vzhledem k tomu se k ní nebude vyjadřovat ani zdejší soud. Naplnění žádného z namítaných důvodů kasační stížnosti tak nebylo shledáno.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení a úspěšnému žalovanému náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává (§ 60 odst. 1, § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. července 2005

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu